

Kiss Károly:

Beragadtunk volna a közepes fejlettségi szintbe?

Az utóbbi időkben nem sok jót hallani a magyar gazdaságról. E folyóiratban is több olyan diagramot közöltünk, melyek a lecsúszásunkat szemléltetik. Úgy tűnik, hogy mára végképp elolvadt az az előnyünk, melyet a Kádár-korban szereztünk a többi volt szocialista országgal szemben. A piaci szocializmus felszámolta az ellátási hiányokat, és kihasználva a masszív szovjet igényeket, azokra szakosodva iparunk, mezőgazdaságunk megizmosodott. Igen ám, de ennek a 21 md dolláros külső eladósodás volt az ára: a szovjet piacra történő szállításoknak igen nagy volt a nyugati import-tartalma. Ezzel az adóssággal sokáig kínlódtunk, a törlesztést szolgálta a bankok és az infrastruktúra külföldi eladása és végső soron ez akadályozta a humán infrastruktúra (oktatás, egészségügy) fejlesztését is).¹

A napi politikai csatározásokban éles kritika éri az Orbán-kormány gazdaságpolitikáját, lecsúszásunkat annak tulajdonítják. De van itt egy fontos szempont, melyet az Economist emel ki július 12-i számában. A visegrádi négyek közül az idei lengyel gazdasági növekedés várhatóan 3,3 százalék lesz, de a másik három ország lecsúszóban van: Csehországban 1,9, Szlovákiában 1,5, Magyarországon csak 0,8 százalékos növekedés várható.

Az elmúlt években a covid-járvány, majd pedig az ukrajnai háború miatti magas energiaárak gátolták ez országok fejlődését. Most pedig – nyitott gazdaságuk miatt – **a német gazdaság gyengélkedése okoz gondokat.** (Németország külkereselmében a V 4-ek nagyobb súllyal vannak jelen, mint Amerika vagy Kína és Németország a térség legnagyobb befektetője). Az amerikai vámemelések közvetlenül nem jelentenek problémát, hiszen Szlovákia amerikai exportja csak a GDP 4 százalékát teszi ki, a másik három ország esetében pedig csak 1-3 százalékát.

A német gazdaság 2023-ban és 2024-ben is enyhén zsugorodott, legfontosabb ágazata, az autógyártás iránt csökken a kereslet és erős kínai versennyel kell megküzdenie és Trump 25 százalékos vámja tovább növeli a gondokat. „Ez komoly gondokat okoz Csehországnak, Magyarországnak és Szlovákiának. A Mercedes, a Volkswagen és a BMW nagy beruházók mindhárom országban. Az Audi (a VW része) több, mint 11 ezer munkást foglalkoztat győri gyárában, Nyugat-Magyarországon.

(The Economist July 12th 2025, The Visegrad Four)

¹ Lásd erről Botos Katalin tanulmányait

Kecskeméten, Budapesttől délre a Mercedes foglalkoztat több, mint 5 ezer embert. Az autógyártás a kelet-európai ipar „kronaékszere”, állapította meg legutóbb az European Council on Foreign Relations tanulmánya. Az állítja elő a cseh és a szlovák GDP 9 százalékát. ... Lengyelország gazdasága diverzifikáltabb, az autógyártásnak kisebb a szerepe. De Németország még így is a legnagyobb kereskedelmi partnere, a külkereskedelmének a negyed részét teszi ki és legnagyobb európai befektetője; a közvetlen külföldi befektetések 16 százalékát adja.”

A tanulmány figyelmeztet, hogy az erős kínai konkurrencia miatt az európai autógyártás és az ipar erősen visszaeshet. Sőt, a kínaiak kezébe kerülhet. **A kelet-európai német autógyártást pedig a kínaiak foglalhatják el.** Ez a folyamat már elkezdődött. A BYD Magyarországon építi fel központi európai gyárát. A CATL pedig, a világ legnagyobb akkugyára, Debrecenben épít üzemet. A németek hajlanak rá, hogy a VW egyes részeit eladják a kínaiaknak. Merz új kormánya a hadiipar és az infrastruktúra fejlesztésére helyezi a hangsúlyt – a V4-ek valószínűleg profitálni fognak abból.

Úgy tűnik, hogy **a V4-ek beragadtak a közepes fejlettségi szint csapdjába.** (Ami azt jelenti, hogy egy alacsony gazdasági fejlettségi szintről viszonylag gyorsan el lehet érni a közepes fejlettséget, de onnan tovább mozdulni annál nehezebb.) Innovatív, magas műszaki fejlesztési szintű vállalatokra lenne szükség. A hagyományos iparágak, mint az autó- és akkugyártás nem ilyenek (bár az információtechnológia azokat is átalakítja). K+F-re a GDP csupán 1-2 százalékát költik, ez nem elegendő. (Lásd előző elemzésünket arról, hogy Kína lekörözte az USA-t a tudományos műszaki fejlődésben: az elmúlt tíz évben a GDP 9 százalékát költötte K+F-re!)

Felsőgöd, 2025. július